

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СКЛАДАННЯ ЗВІТНОСТІ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Тимченко Л.В.

Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи Національного банку України

Стаття присвячена визначенню організаційних проблем удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління та шляхів їх якісного вирішення. Виділено заходи, які дадуть можливість подолати недоліки фінансової звітності бюджетних установ та поліпшити ефективність їх діяльності у бюджетній сфері. Зазначено основні напрями модернізації бухгалтерського обліку в бюджетних установах. Визначено особливості реформування системи обліку відповідно до реалій сьогодення. Висвітлено питання комп'ютеризації бухгалтерського обліку.

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність, бюджетна установа, план рахунків, державний сектор, бюджетна політика, планування.

Постановка проблеми. Проблема питання є те, що облікова система в державному секторі не відповідає сучасним вимогам і потребам, вона не забезпечує в достатній мірі процеси прийняття рішень у системі державного управління та місцевого самоврядування, не достатньо придатна для оцінювання ефективності діяльності бюджетних установ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання пов'язані з реформуванням бухгалтерського обліку в бюджетній сфері розглядає велика кількість вчених та науковців, що свідчить про посилення інтересу до цієї проблеми. Зокрема, її дослідженням займаються такі вітчизняні науковці як Гізатуліна Л.В., Дорошенко О.О., Канева Т.В., Марценяк Н.О., Натарова О.В., Пігош В.А., Свірко С.В., Сісюк С.В., Сушко С.І., Фаріон А.І., Хорунжак Н.М., Чечуліна О.О. та ряд інших. Варто зазначити, що частково питання рівня підготовки фахівців до запровадження нової реформованої системи обліку в державному секторі, який правомірно позиціонувати з суб'єктами бюджетної сфери, так чи інакше потрапляють в поле зору дослідників через те, що належать до організаційних заходів. Так, Гізатуліна Л.В. та Сушко С.І. [1, с. 56], деталізуючи специфіку реформування системи обліку, поряд з розглядом питань переліку та сумісності національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку для цього сектору, подають характеристику типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи (затвержене постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. № 59), Порядку погодження призначення та звільнення з посади головного бухгалтера бюджетної установи (наказ Міністерства фінансів від 21.02.2011 р. № 214) та Порядку проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень (наказ Міністерства фінансів від 01.12.2011 р. № 1537). Зроблений ними акцент вказує на важливість правильного підходу до підготовки облікових кадрів, а також рівень їхньої компетенції. Вчені цілком справедливо вважають, що поряд зі стандартизацією національної системи обліку з врахуванням вимог міжнародних стандартів, якісне кадрове забезпечення, особливо головними бухгалтерами та іншими обліковими працівниками є важливою передумовою ефективного функціонування та визнання бухгалтерського обліку в державному секторі на міжнародному рівні [1, с. 57]. Аналогічну позицію обстоює Марценяк Н.О., яка визнаючи той факт, що удосконалення бухгалтерського обліку

у державному секторі повинно гармонізувати зі статистикою державних фінансів та створенням системи національних рахунків України і, акцентуючи увагу на винятковій важливості побудови Плану рахунків в цьому контексті, вказує на наявність організаційних проблем, в тому числі щодо кадрового забезпечення [2, с. 348]. Інший науковець, Дорошенко О.О. у своїх дослідженнях робить акцент на розширенні повноважень Державної казначейської служби України, здійснює аналіз чинних вимог щодо повноважень суб'єктів зі здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства та підтримує позицію Чумаченка М.Г. і Свірко С.В. щодо такого поняття як «контролерство». Науковець вважає, що необхідність його застосування обумовлена тим, що на сучасному етапі в бюджетній системі України удосконалювати слід і контроль. У зв'язку з цим, вона стверджує, що головні бухгалтери повинні не лише констатувати результати виконання кошторису, а й приймати адекватні управлінські рішення щодо цільового та ефективного використання бюджетних коштів у відповідності до їхнього функціонального призначення [3, с. 45]. Проблемою удосконалення методики складання фінансової звітності займаються багато науковців. Загальним питанням обліку і звітності присвячені праці Д.Л. Бандури, Н.М. Грабової, В.П. Завгороднього, М.В. Корягіна, В.І. Лемішовського, А.М. Марочкіної, Н.В. Чабанова, В.М. Шарманської та інших. Дослідженнями в даному напрямі займалися такі науковці та працівники Державної казначейської служби України: В. Волчанська, Т. Кум, Т. Гвоздецька, С.В. Свірко.

Виділення не вирішених раніше частини загальної проблеми. В нашій країні триває процес реформування бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів, але це перетворення в бюджетній сфері відбувається значно повільнішими темпами. Наразі Україна потребує відритого і прозорого висвітлення фінансової інформації державного сектору.

Мета статті. Зазначені позиції вказують на доцільність вирішення проблеми, пов'язаної з розширенням потреб системи управління в інформації, яка виходить за межі власне бухгалтерського обліку й розвитком засад удосконалення організації праці облікових працівників з врахуванням потреб запровадження окремих елементів, або підсистеми внутрішньогосподарського обліку загалом з урахуванням галузевої специфіки бюджетних установ. Згідно з цим, метою написання статті є

окреслення організаційних проблем удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління та шляхів їхнього якісного вирішення.

Виклад основного матеріалу. В Україні основні напрямки та положення реформування обліку в бюджетній сфері відповідно до сучасних вимог законодавчо закріплені Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки» від 16 січня 2007 року № 34 [4]. Проте слід зазначити, що реалізації зазначених заходів відбувається дуже повільно. Відповідно до даного документу можна визначити такі основні напрями модернізації обліку: удосконалення системи бухгалтерського обліку; удосконалення системи фінансової звітності та звітності про виконання бюджетів; створення уніфікованої організаційної та інформаційної облікової системи.

У процесі реформування бухгалтерського обліку особлива увага приділяється питанню створення та запровадження єдиного плану рахунків бухгалтерського обліку для державного сектору економіки. Сьогодні в державному секторі використовують два плани рахунків: План рахунків бухгалтерського обліку для виконання державного та місцевих бюджетів, який ґрунтується на касовому методі обліку, передбаченому Бюджетним кодексом, і використовується Державним казначейством України; План рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, який історично ґрунтується на методі повного обліку на основі принципу нарахування і застосовується всіма розпорядниками бюджетних коштів. Єдиний план рахунків для державного сектору економіки, який затверджено Наказом Міністерства України № 1203 від 31.12.2013 р. повинен набрати чинність з 01.01.2016 року [5], проте він набагато складніше ніж діючі плани рахунків і тому не в повній мірі відповідає мети, яку встановлено Постановою Кабміну № 34. Застосування єдиного плану рахунків у державному секторі забезпечить відкритість облікових процесів, прозору консолідацію інформації [6]. Не менш важливу роль в процесі реформування організаційної системи бухгалтерського обліку в державному секторі займає створення інституту державних бухгалтерів, що сприятиме чіткому розподілу повноважень і відповідальності між учасниками бюджетного процесу, а також посилення державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів. Крім того необхідне підвищення оперативності облікових даних та посилення контролю за цільовим витрачанням бюджетних коштів, яке можливе лише за комплексної автоматизації облікових процесів. При комп'ютеризації бухгалтерського обліку суттєвий акцент необхідно робити також на уніфікації програмного забезпечення, що використовується суб'єктами державного сектору управління, з метою забезпечення зв'язку між інформаційними базами даних Міністерства фінансів України, Державним казначейством України та інформаційними системами суб'єктів обліку державного сектора [7].

Правові засади складання фінансової звітності бюджетних установ визначено наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» від 24.01.2012 № 44 [8]. Умовами здійснення успішного реформування бюджетного обліку та фінансової звітності як внутрішньої структури будь-якого управління політичного, економічного,

соціального чи іншого є глибоке розуміння логіки його побудови, наявність сформуваної концепції щодо кінцевого результату новоутворення, таким чином модернізація системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності повинна включати в себе:

- удосконалення нормативно-правової бази у сфері бухгалтерського обліку та звітності бюджетних установ, введення нових та доповнення вже існуючих нормативних актів;

- гармонізацію та адаптацію національних стандартів бухгалтерського обліку до міжнародних систем національних рахунків, введення варіантності та альтернативності вирішення певних облікових процесів;

- удосконалення інформаційних та комунікаційних технологій, створення єдиної бази звітності;

- поліпшення взаємодії між учасниками бюджетного процесу, консолідація їх інтересів та вимог;

- постійну підготовку та перепідготовку кадрів з питань введення реформованої системи бухгалтерського обліку та звітності.

Основний напрям реформування передбачає стандартизацію звітності, що за умови інтеграції у єдине фінансове співтовариство, дасть змогу об'єктивно та чітко відслідковувати діяльність розпорядників бюджетних коштів. Проте стандарти обліку для державного сектору економіки, які було розроблено ще кілька років тому досі не введено у дію. Тобто цей напрям реформування також не виконано.

Певного удосконалення потребує й меморіально-ордерна форма обліку, що застосовується сьогодні в бюджетних установах, яка має суттєві недоліки, основним з яких є недостатня пристосованість облікових регістрів до системи звітних показників. Це зумовлює необхідність у додаткових вибірках, розрахунках і групуваннях при складанні звітності та розрахованість її переважно на обробку інформації вручну. Прогресивність форми бухгалтерського обліку повинна характеризуватися достовірністю, оперативністю, високим рівнем контрольних функцій обліку в раціональному та доцільному використанні ресурсів, оперативністю механізму формування показників виконання кошторису доходів і видатків бюджетної установи.

Необхідною умовою є впровадження системи управління бюджетним обліком та звітністю, що побудована за методом нарахування. Принцип нарахування ґрунтується на відображенні витрат у міру їх виникнення, а не в міру фактичного отримання або виплати грошових коштів. Це дозволить контролювати не лише правильність використання бюджетних коштів, а й результативність їх використання по кожному року і загалом при завершенні програми, а також надасть можливість об'єктивно оцінити активи та зобов'язання органів державної влади [9].

Потребує підтримки і розвитку професійних організацій бухгалтерів в Україні. Через реальну необхідність мати стійкі джерела інформації про всі зміни, які вносяться в діючі міжнародні стандарти і про нові стандарти, що приймаються, існує потреба у пошуку форм співпраці з Міжнародною федерацією бухгалтерів, яка розробляє стандарти для державного сектору економіки.

У контексті модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі необхідно підвищувати кваліфікацію практичних працівників, які братимуть участь в реалізації положень модернізації. У зв'язку з цим необхідно

розробити національну програму професійної підготовки фахівців, в основу якої має бути покладений систематичний підхід, тобто підготовка, перепідготовка підвищення кваліфікації.

Саме ці заходи дадуть можливість подолати вищезазначені недоліки фінансової звітності бюджетних установ та поліпшити ефективність діяльності у бюджетній сфері. Удосконалення фінансової звітності державного сектора сприятиме підвищенню рівня прозорості управління державними фінансами; чіткості використання та розподілу бюджетних ресурсів; удосконаленню планування бюджетної політики та бюджетних програм на середньострокові та довгострокові періоди.

Висновки і пропозиції. Отже, для модернізації системи обліку в державному секторі є необхідним

формування єдиної нормативно-правової бази, адаптованої до міжнародних норм та вимог, удосконалення методології обліку та складання звітності, запровадження нових інформаційних технологій. Удосконалення фінансової звітності державного сектора сприятиме підвищенню рівня прозорості управління державними фінансами, чіткості використання та розподілу бюджетних ресурсів, удосконаленню планування бюджетної політики та бюджетних програм на середньострокові та довгострокові періоди; удосконалення обліку в бюджетних установах дозволять забезпечити реальність планових показників бюджету та їх виконання, визначити основні напрями бюджетного фінансування, забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів та збереження коштів загального та спеціального фондів.

Список літератури:

1. Гізатуліна Л. В., Сушко Н. І. Реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі // Незалежний аудитор. – № 6. – 2012. – С. 56–57.
2. Марценяк Н. О. Реформування бухгалтерського обліку бюджетних установ: проблеми та перспективи // Науковий вісник БДФА. – 2010. – № 4. – С. 346–351.
3. Дорошенко О. О. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі України і стан її реалізації на сучасному етапі / О. О. Дорошенко // Вісник ЖДТУ / Серія: Економічні науки. – 2012. – № 3(61). – С. 43–46.
4. Стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007–2015 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 34 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі. Наказ Міністерства України № 1203 від 31.12.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Канева Т. В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навчальний посібник / Т. В. Канева. – К.: Книга, 2004. – 628 с.
7. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» від 24.01.2012 № 44 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>
8. Левицька С. О. Окремі питання реформування бюджетного обліку: стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 6. – С. 34–39.
9. Левицька С. О. Окремі питання реформування бюджетного обліку: стратегія модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 6. – С. 34–39.

Тымченко Л.В.

Харьковский институт банковского дела
Университета банковского дела Национального банка Украины

НАПРАВЛЕНИЯ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ОРГАНИЗАЦИИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА И СОСТАВЛЕНИЯ ОТЧЕТНОСТИ В БЮДЖЕТНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ

Аннотация

Статья посвящена определению организационных проблем усовершенствования учетно-аналитического обеспечения управления и путей их качественного решения. Выделены пути, которые дадут возможность преодолеть недостатки финансовой отчетности бюджетных учреждений и улучшить эффективность их деятельности в бюджетной сфере. Указано основные направления модернизации бухгалтерского учета в бюджетных учреждениях. Определены особенности реформирования системы учета в соответствии с реалиями сегодняшнего дня. Освещены вопросы компьютеризации бухгалтерского учета.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, финансовая отчетность, бюджетное учреждение, план счетов, государственный сектор, бюджетная политика, планирование.

Tymchenko L.V.

Kharkiv Institute of Banking
University of Banking of the National Bank of Ukraine

AREAS OF IMPROVEMENT OF ACCOUNTING AND REPORTING IN BUDGETARY INSTITUTIONS

Summary

Research in the article is devoted to improving organizational problems in accounting and analytical support of management and ways of their quality solution. Measures, which will enable to overcome the shortcomings of the financial statements of budgetary institutions and improve performance in the public sector, are determined. The areas of modernization of accounting in budgetary institutions are outlined. The features of reforming the system of accounting in accordance given the realities of today are identified. The questions of computerization of accounting are covered.

Keywords: accounting, financial reporting, public institutions, improvement, chart of accounts, public sector, fiscal policy, planning.

УДК 332.1:65.88

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛОГІСТИЧНОГО МАРКЕТИНГУ НА ПРИКЛАДІ ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Циганюк Н.Є., Салівончик О.М., Сидорук С.В.
Луцький національний технічний університет

У статті наведене поняття регіонального логістичного маркетингу (РЛМ). Наведені основні його функції. Розроблені стратегічні орієнтири РЛМ. Авторами продемонстрована роль інструментів РЛМ у формуванні переваг логістичної рекреаційної системи. Наведені стратегічні орієнтири РЛМ для кожного регіону України, залежно від розвитку в них логістичної рекреаційної системи.

Ключові слова: регіональний логістичний маркетинг, стратегічні орієнтири, рекреаційна система регіону, логістична рекреаційна система регіонів, модель розвитку.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Формування і розвиток логістичної рекреаційної системи регіонів має на меті надання якісних рекреаційних послуг шляхом оптимізації та інтенсифікації логістичних потоків регіону. Діяльність такої системи орієнтована на рекреантів, тому важливим чинником її ефективної діяльності є інтенсивний вхідний потік рекреантів, якому передують виконання регіональними органами влади функцій регіонального маркетингу. Для того, щоб забезпечити споживачеві високий рівень обслуговування, необхідно застосовувати логістичний підхід, який дозволить надавати рекреаційні послуги вчасно, за оптимальною ціною, високого рівня, з найменшими витратами. Тому на часі є проблема застосування регіонального логістичного маркетингу рекреаційними регіонами країни та зокрема визначення стратегічних орієнтирів даного методу управління.

Аналіз досліджень і публікацій. Термін «регіональний маркетинг» досліджували такі вчені як Ф. Котлер (Kotler, 2006) [1], О. Лавров та В. Сурнін [2], І. Арженовський [3], А.О. Старостіна і С.Є. Мартов [4], В. Гомольська [5], Н.М. Буняк [6], А. Панкрухін [7]. Визначенням сутності поняття «логістичний маркетинг» займалися такі вчені як Г.Л. Багієв [8], Мартін Крістофер (Martin Christopher, 2012), Хелен Пек (Helen Peck, 2012) [9], С.І. Кірюков [10], О.А. Біловодська [11] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогодні питання формування стратегічних орієнтирів регіонального логістичного

маркетингу вченими не висвітлювалось, тому потребує опрацювання.

Цілями статті є наведення стратегічних орієнтирів регіонального логістичного маркетингу на прикладі Шацького НПП.

Викладення основного матеріалу. Регіональний логістичний маркетинг ЛРСП – це система управління логістичною рекреаційною системою регіону, спрямована на залучення рекреантів, бізнесменів, інвесторів шляхом створення конкурентних переваг та іміджу території, оптимізуючи логістичні потоки системи. Метою регіонального логістичного маркетингу ЛРСП є задоволення потреб споживачів рекреаційних послуг. Виходячи з визначення, можна зробити висновок про те, що регіональний логістичний маркетинг РСП виконує наступні функції: соціальну, економічну та екологічну. Основним завданням регіонального логістичного маркетингу ЛРСП є створення нових і зміцнення існуючих переваг для залучення у регіон економічних агентів, здатних підвищити якість рекреаційних послуг, кількість рекреантів, добробут жителів регіону. Для того, щоб забезпечити виконання вищезазначених функцій, необхідно окреслити завдання регіонального логістичного маркетингу РСП в межах кожної із них.

1. Соціальна функція регіонального логістичного маркетингу РСП передбачає виконання таких завдань: врахування інтересів населення в процесі діяльності ЛРСП; сприяння підвищенню якості життя населення; мотивація рекреаційних підприємств до консюмеризму; інтенсифікацію інформаційних потоків ЛРСП з метою зростання поінформованості вітчизняних та